

A F R I K A, het oudste werelddeel waar de mens werd geschapen

door Joseph Th. Hart

Opgegroeid in de multiculturele wijk van Otrobanda, die in 1707 is ontstaan als de stadswijk aan de overzijde van de St. Annabaai, was ik vanaf mijn prille jeugd deel van het multi kleuren- en talenpatroon van de 'Otrobandista's, zoals wij, die daar woonden, werden genoemd.

Dit even ter inleiding opdat u beseft dat wat ik ga vertellen over Afrika direct te maken heeft met mijn eigen ervaring als Yu 'i Korsou, opgegroeid in een multiculturele omgeving, waar ik allerlei gewoontes, 'likes' en 'dislikes' heb die u zich kunt voorstellen.

Vanuit deze achtergrond uit mijn jeugd en ook door mijn ervaring als leerkracht, heb ik het voorrecht gehad de Curaçaoënaar te leren kennen in diens vele etnische variaties, heb ik met ouders te maken gehad en gezinnen bezocht in al die verschillen in kleur, tradities en culturen die Curaçao typeren.

In mijn presentatie in Podium Mozaïek op 3 september jongstleden heb ik al een en ander verteld over dit slavenverleden en hebt u kennis kunnen maken met de hoofdfiguur – Dalila, Malaika en Armani in verschillende tijdvakken – en heb ik verwezen naar het voor mij bepalende werk van **David Brion Davis**:

(*'Inhuman Bondage - The rise and fall of Slavery in the New World'*.)

Ook heb ik een fragment voorgelezen uit het dagboek van de slaveneigenaar Marinus Frederik Hanze en hoe hij denkt over de Afrikaanse slavin, waar hij zich aan vergrijpt, iets wat heel vaak voorkwam in de relatie tussen de "shon" – de meester - en een slavin die hem seksueel aantrok in het Curaçao van toen.

Deze inleiding tot Afrika is van belang omdat onze kennis van Afrika in grote mate bepaald werd en wordt door de wijze waarop "DE" Curaçaoënaar over zijn eigen afkomst praat, in overeenstemming met

de wijze waarop hij of zij door eigen ouders en de gemeenschap is geïndoctrineerd te geloven dat wat er van Afrika komt niet deugt. MAAR, mijn beste mensen, wat **weten** wij eigenlijk van Afrika? NIETS, althans niets positiefs, want vanaf het begin werd de afkomst van de slaven beschouwd als een onderwerp dat opzij werd geduwd, en nooit op school werd besproken. Zelfs toen wij in 1954 autonoom werden, bleven we vasthouden aan de leermethoden die uit Nederland kwamen en hebben we ons nooit druk gemaakt over de afkomst van het grootste deel van onze bevolking. MAAR In onze landstaal, Papiamentu, hebben we wel uitdrukkingen die terug te voeren zijn naar dat minderwaardigheidscultuur die ik al beschreven heb in de hoofdpersoon, Frensel, in *Kruispunt*, de 2de roman die door Uitgeverij In de Knipscheer werd gepubliceerd.

Typisch is ook de verwijzing naar het slavenverleden wanneer er gesproken wordt over iemands afkomst en men dan zegt dat hij of zij van slaven afkomstig is. “Mi ta bini di ‘katibu’ of ‘esklavo” (‘Ik kom van slaven’, letterlijk vertaald). Maar er is geen land dat ‘Esklavo’ of ‘Katibu’ heet. Door naar de slaven afkomst te verwijzen wordt het concept van ‘slaaf’ alleen maar versterkt. Waarom niet verwijzen naar Afrika? Simpel ... omdat de meesten van ons **NIETS** van Afrika weten! En ook niet erin zijn geïnteresseerd, omdat dit een negatieve achtergrond is, vanwaar de slaven zijn voortgekomen. Althans, dat is hun altijd voorgehouden door hun eigen ouders en ook door het op Nederland georiënteerde onderwijs.

En dit is nou wat ik zo jammer vind! Want juist door meer te weten van Afrika en de veelzijdige en vaak rijke cultuur van de vele stammen en koninkrijken die er waren, kun je met enige trots zeggen dat je van Afrika komt en misschien zelfs met vermelding van de stam waar je voorouders vandaan zijn gekomen. Dat kan tegenwoordig via DNA testing.

FEIT is dat de bakermat van wat wij de Europese cultuur noemen zijn oorsprong heeft in het oude Afrika, lang voordat Engeland en

Nederland met de zeer lucratieve Atlantische slavenhandel waren begonnen.

Dit besef alleen al moet bij iedere Curaçaoënaar of Caribische mens een gevoel van trots geven.

Ik citeer en hoop dat uw Engels op niveau is:

Contrary to conventional wisdom, it was ancient Africans that brought civilization to Spain and large parts of Europe and not the other way around.

The first civilization of Europe was established on the Greek island of Crete in 1700 BC and the Greeks were primarily civilized by the Black Africans of the Nile Valley. The Greeks then passed on this acquired culture to the Romans who ultimately lost it, thus, initiating the Dark Ages that lasted for five centuries (wat wij kennen als 'De Middeleeuwen'.

Civilization was once again reintroduced to Europe when another group of Black Africans, The Moors, brought the Dark Ages to an end, via their 700 years domination of Spain and parts of France. (The last 'Moors' were ousted in 1492, which was the landmark for Spain's gradual development into a world empire)

When history is taught in the West, the period called the "Middle Ages" is generally referred to as the "Dark Ages," and depicted as the period during which civilization in general, including the arts and sciences, was somewhat idle. This was certainly true for Europeans, but not for Africans.

The renowned historian, Cheikh Anta Diop, explains how during the Middle Ages, the great empires of the world were Black empires, and the educational and cultural centers of the world were predominately African.

Moreover, during that period, it was the Europeans who were the lawless barbarians.

After the collapse of the Roman Empire multitudes of white warring tribes from the Caucus were pushed into Western Europe by the invading Huns.

The Moors invaded Spanish shores in 711 AD and African Muslims literally civilized the wild, white tribes from the Caucasus. The Moors eventually ruled over Spain, Portugal, North Africa and southern France for over seven hundred years.

Recent archaeology and scholarship now sheds new light on how ***Moorish advances in mathematics, astronomy, art, and philosophy helped propel Europe out of the Dark Ages and into the Renaissance.***

Daarom ook dat ik in de roman de geestelijke leider van de Mandina stam, Uchenna, tegen Dalila laat zeggen dat de stam tot aan en voorbij het 'Grote Water' hun toekomst moet bouwen en zich voortplanten. En dat, beste mensen, is ook gebeurd, als we het kleurenpatroon van de volkeren van de Caribische eilanden in ogenschouw nemen, als Jamaica, Haïti, Cuba en de Atlantische kust van Zuid-Amerika in Colombia, Venezuela en vooral Brazilië, waar Nederland ook een rol heeft gespeeld.

Ik citeer wat ik heb 'gegoogled':

“Het begint in de 17de eeuw als Nederland zich mengt in de strijd met andere Europese landen om rijkdom en winst te vergaren via koloniën in Noord- en Zuid-Amerika.

De Spanjaarden en Portugezen hebben dan al diverse koloniën gesticht in de Nieuwe Wereld en verschepen tot slaaf gemaakte Afrikanen vanuit de kust van West-Afrika om op de grootschalige suiker-, koffie- en katoenplantages te werken. De oorspronkelijke bevolking – de Indiaan - wordt niet geschikt gevonden voor dit zware werk en is bovendien voor een deel door de kolonisten uitgeroeid.

Als de Nederlandse West-Indische Compagnie (WIC) in 1630 een deel van Brazilië veroverd op de Portugezen, krijgt Nederland ook belangstelling voor de Afrikaanse slavenhandel.

De WIC veroverd in 1637 een belangrijk bastion in West-Afrika op de Portugezen: fort Elmina in Ghana. Vanaf dat moment hebben de Nederlanders een machtsbasis op het Afrikaanse continent, waarvandaan ze kunnen meedoen aan de georganiseerde slavenhandel.

De Nederlanders verschepen zo'n 600.000 Afrikanen, 5 procent van het totaal van naar schatting 12 miljoen die tussen de 15de tot de 19de eeuw door de Europeanen als slaaf worden verhandeld.

Morele bezwaren zijn er nauwelijks. Terwijl slavernij in West-Europa verboden is, wordt de trans-Atlantische slavernij met de Bijbel in de hand verdedigd."

Dit laatste is dan ook de houding van Marinus Frederik Hanze zoals blijkt uit zijn dagboek, wat ik eerder heb voorgelezen. Wat we niet moeten vergeten is dat de slavenhandel al veel eerder *a way of life, of doing business* was; in Afrika zelf, in de Egyptische en Hellenistische cultuur. Krijgsgevangenen, buitgemaakt in de vele oorlogen, werden automatisch als slaaf gebruikt. Dat lezen we ook in de Bijbel. MAAR, de slaaf werd niet gedegradeerd als mens; hij bleef zijn menselijke waardigheid behouden en kon later uitgewisseld worden met stamgenoten die elders als krijgsgevangenen werden vastgehouden.

Het heikele punt van de Trans-Atlantische slavenhandel was, dat de landen die hieraan meededen een middel zochten om deze in Europa afgekeurde mensenhandel te vergoelijken door de Afrikaanse slaaf te 'ontmenselijken', door die Afrikaanse slaaf voor te stellen als een door God zelf verstoten wezen, en zich beriepen op wat in de Bijbel wordt beschreven wanneer de afstammelingen van Ham – een van de zonen van Noah - worden voorbestemd om als gekleurde lijfeigenen voort te leven.

Ik doe weer een beroep op uw beheersing van de Engelse taal om het volgende citaat te begrijpen:

"Because Ham was the father of black people, and because he and his descendants were cursed to be slaves because of his sin against Noah, some Christians said, "Africans and their descendants are destined to be servants, and should accept their status as slaves in fulfillment of biblical prophecy." This theological basis provided the raw material necessary to convince the slaves that to resist their assigned inferior status was to resist the will of God. This myth became an authoritative

myth because it was rooted in theology, and slave owners used this twisted theology to sustain a perverted sociology. This process is known as sacralization, the development of theological and religious beliefs to serve the interest of a particular ethnic or racial group: de slaven handelaars en eigenaren in de suiker industrie, die de belangrijkste economische ontwikkeling was geworden op het Amerikaanse continent.”

Douma – een Nederlandse criticus - beargumenteert in een artikel dat deze visie voor hem geen afdoende bewijs is voor het wegblijven van een harde tegenstand en – ik citeer: “dat onze handelaren en planters uit de koloniale tijd de slaven niet alleen incidenteel als beesten behandeld hebben, maar ook structureel geen maatregelen hebben genomen die tot waardering van de negers als mensen moest leiden.”

Dit is volgens hem niet te vergoelijken met de opmerking dat zij kinderen van hun tijd waren. ***“Wij mogen die reeds genoemde ‘handelaren’ beoordelen als Calvinisten die wisten hoe het moest, maar er niet naar handelden. Dat anderen in Europa het niet beter deden, is geen excuus voor hen die wisten hoe het moest (...).”***

Om u een indruk te geven van de Afrikaanse ontwikkeling, volgt hier een overzicht van **Enkele Afrikaanse koninkrijken vóór de komst van de Portugezen in de 15de eeuw:**

Koninkrijk van Ghana: ca. 300 – 1076

Kanem Bornu bij Lake Chad: 1250 – 1836

Koninkrijk van Mali: 1200 – 1500

De ‘Songhai’ koninkrijk: 1464 – 1591

Koninkrijk van Oyo: 1200 – 1800

Koninkrijk van Benin: 1170 – 1900

Koninkrijk van Congo: 1400 – 1700

De Koninkrijken bij (Lake Victoria): 125 - 1967

De Swahili Kuststaten: ca. 1000 – 1505

Groot Zimbabwe: ca. 1100 – 1450

De Koninkrijken van Akan, Dahomey, Oyo & Benin bevonden zich aan de Afrikaanse Atlantische kuststrook.

De oudste bekende Afrikaanse koninkrijken gaan terug tot het (Pre)-Egyptisch tijdperk: de 'Kush' Koninkrijk ca. 1000 VC – 350 N.C. en het Aksum Koninkrijk van ca. 1 – ca. 800

West-Afrika is één van de meest interessante plekken op aarde. Vooral door de enorme diversiteit aan culturen, die hier samenleven. Deze diversiteit is ontstaan vanuit de rijke stamgeschiedenis.

Europeanen hebben in het koloniale tijdperk vooral hun eigen cultuur en religie meegebracht naar West-Afrika, waarbij zij vooral hun eigen wil en gezag aan de lokale bevolking wilden opleggen.

Universiteiten

Afrika kent een groot aantal universiteiten (200), waarvan die van Zuid-Afrika zich kunnen meten met de grote Europese en Amerikaanse universiteiten.

Universities are at the heart of Africa's economic rise

African economies are developing fast, and we must recognize the role of universities in this, as the British Council's Caroline Chipperfield shows.

Africa puts higher education at the centre of its ambitions

Agenda 2063 is the plan for Africa's transformation, agreed by the 54 members of the African Union in 2013. It sets out a 50-year plan 'to build a prosperous and united Africa based on shared values and a common destiny'. The plan promotes an African 'renaissance', one that hinges on

public and private investment in education, technology, science and research.

The vision for Africa in 2063 is that at least 70 per cent of all high-school graduates go on to have tertiary education, with 70 per cent of those graduating in subjects related to sciences and technology. By meeting this challenge, and also ensuring that secondary school education is universal across the continent, it would bring enrolment in Africa in 2063 approximately at the same level as the **enrolment rates** in the United Kingdom in 2013, which were at 60 per cent.

This aspiration is beginning to bear fruit. Across Africa, higher education is seen by governments as intrinsic to success, and by individuals as the means to higher incomes and more rewarding careers. It has led to a rapid expansion of higher education across the continent, with millions more students enrolling into universities. According to the **UNESCO Institute for Statistics**, the number of students in Africa enrolled in tertiary education has doubled from six million to more than 12 million over the last 15 years.

Cultuur en Religie in West-Afrika

Het is moeilijk om de cultuur en de religie van West-Afrika eenduidig te beschrijven. Dit komt, omdat de Afrikaanse lifestyle aan zoveel invloeden van buiten onderhevig is geweest. In de loop der eeuwen hebben diverse groepen het gebied bewoond en hebben zij elk een enorme invloed gehad op zowel de cultuur als religie in hun directe omgeving. De aantrekkelijkheid van het klimaat, de bodemschatten en de vruchtbare grond zijn voor een groot deel de reden waarom het gebied ook zoveel heeft geleden onder oorlogen en andere conflicten tussen al deze groepen.

Koloniale invloeden

De afgelopen 500 jaar heeft vooral de koloniale tijd hun sporen nagelaten op de West-Afrikaanse cultuur. De Europeanen hebben in

deze periode hun eigen cultuur en religie meegebracht naar West-Afrika, waarbij zij vooral bezig waren hun wil en gezag aan de lokale bevolking op te leggen. Er zijn grote verschillen in de manier waarop dit werd gedaan en alleen het overbrengen van religie is gemeenschappelijk geweest. Een belangrijk doel van de Europese kolonisatie was de West-Afrikanen te bekeren tot het christendom.

Islamitische invloeden

De West-Afrikaanse landen hebben ook lang onder invloed gestaan van islamitische invloeden vanuit Noord-Afrika. In de beginjaren was dit vooral gedreven vanuit handel, maar na verloop van tijd vestigden zich steeds meer moslims in de regio zelf. In het algemeen geldt, dat hoe Noordelijker je in West-Afrika komt hoe groter het percentage van de bevolking moslim is.

Positieve waarden van de Afrikaanse cultuur

Ondanks zijn grote natuurlijke rijkdommen is Afrika in economisch opzicht nog steeds arm. **Maar het is begiftigd met een breed scala van culturele waarden en onschatbare eigenschappen die het aan de kerken en aan heel de mensheid te bieden heeft.**

De synodevaders hebben gewezen op enige van deze culturele waarden, die werkelijk een voorbereiding zijn op de overdracht van het evangelie. Dankzij deze waarden kan zich in de dramatische situatie van het continent een positieve omslag voltrekken, waardoor er gemakkelijker een algemeen herstel kan optreden dat voorwaarde is voor de verhoopde ontwikkeling van de afzonderlijke landen.

De Afrikanen bezitten een diep religieus besef, een besef voor het heilige, voor het bestaan van God als Schepper, en voor een geestelijke wereld. Zij zijn er zich zeer van bewust dat de zonde, in haar persoonlijke of maatschappelijke gedaante, een realiteit is. En dat geldt ook voor de zuiverings- en verzoeningsriten.

In de Afrikaanse cultuur en traditie beschouwt men alom de rol van het gezin als van fundamenteel belang. Met zijn positieve instelling ten opzichte van het gezin, de liefde en de eerbied voor het leven, houdt de Afrikaan van kinderen; met vreugde worden ze als een geschenk van God verwelkomd.

“De zonen en dochters van Afrika houden van het leven. Uit die liefde vloeit hun grote verering voort voor hun voorouders. Instinctief geloven zij dat de doden voortleven en met hen in contact willen blijven. De Afrikanen eerbiedigen het ongeboren en geboren leven. Zij staan positief tegenover het leven, en verwerpen de gedachte dat het zou mogen worden vernietigd, ook al willen de zogenaamd vooruitstrevende beschavingen hen die weg op leiden. Langs de weg echter van economische stelsels waarmee alleen de zelfzucht van de rijken wordt gediend, krijgen ze praktijken opgedrongen die het leven belagen.”

Ook dit aspect van de Afrikaanse cultuur – eerbied voor het ongeboren en geboren leven - is terug te vinden in ‘De Wooncirkel’.

En zo kan ik doorgaan, maar ik denk dat ik u meer dan genoeg informatie heb gegeven om te beseffen dat Afrika NIET is wat onze geschiedenisboeken vermelden.... ALS Afrika zelfs daarin vermeld wordt. Nogmaals: de Afrikaanse afkomst van het grootste deel van onze bevolking is beslist geen negatief historisch verleden! Integendeel, wij hebben wel degelijk een rijke historische achtergrond, waar we trots op kunnen zijn.

Maar dan moeten we wel dat historisch verleden kennen, en dat, beste mensen is goeddeels afhankelijk van onze beleidsbepalers, die weer afhankelijk zijn van de publieke opinie. Van u en van ons allemaal.

Bron: lezing ‘De Atlantische Slavernij en wat dat voor Curaçao heeft betekend’ n.a.v. het verschijnen van de roman ‘De wooncirkel’, 9 september 2017 in Ontmoetingscentrum NEW SONG, Tilburg